

פברואר 2015

האגודה הישראלית ללימודי יפן - עלון מס' 10

בחודש ינואר נערך בישראל ביקור היסטורי של ראש ממשלת יפן, שינזו אבה. הביקור נערך כחצי שנה לאחר ביקורו של ראש הממשלה בנימין נתניהו ביפן ומעיד על התחממות ביחסי ישראל-יפן. גם איל"י (האגודה הישראלית ללימודי יפן) מעוניינת להמשיך ולתרום לקירוב בין המדינות באירועים אקדמיים ותרבותיים שונים.

את העלון הנוכחי נפתח עם כתבה מאת פרופ' בן-עמי שילוני, נשיא הכבוד של איל"י, על ביקורו של אבה בישראל. נמשיך עם סקירה של האירועים המרכזיים שהתקיימו בינואר ושל האירועים הקרובים, ונסיים עם כתבה מאת גב' שיר דוד, תלמידה לתואר ראשון בחוג ללימודי אסיה באוניברסיטה העברית אשר נמצאת כעת בתכנית חילופי סטודנטים באוניברסיטת דושישה בקיוטו.

אנו שמחים לחתום את הסמסטר הראשון עם פרסום הניוזלטר של איל"י המכיל מאמרים, ראיונות וסקירה של האירועים האקדמיים הקשורים ביפן, ועם קיומה של סדנת תלמידי מחקר מתחום לימודי יפן באוניברסיטת חיפה.

בברכת חופשת סמסטר מהנה,

צוות IAJS NEWS

iajsnews@gmail.com

ראש ממשלת יפן, שינזו אבה בביקור בכותל.
(צילום: AP, מתוך עמוד הפייסבוק של Japan Times)

ביקורו של ראש הממשלה אבה בישראל: הסכמים והפתעות

פרופ' בן-עמי שילוני, נשיא הכבוד של האגודה הישראלית ללימודי יפן

הביקור של ראש ממשלת יפן אַבֶּה שינזו בישראל ב-18 ו-19 בינואר, בראש משלחת גדולה של אנשי עסקים בכירים, היה אירוע רב חשיבות וחסר תקדים ביחסי שתי המדינות. הוא בא בעקבות ביקורו המוצלח של ראש הממשלה נתניהו ביפן בחודש מאי אשתקד וביקורה של משלחת אנשי עסקים ישראלים, בראשותו של מנכ"ל משרד ראש הממשלה הראל לוקר, ביפן בחודש נובמבר האחרון. ביקורים רמי דרג אלה ביטאו את רצון שתי המדינות להדק את היחסים ביניהן. יפן היא הכלכלה השלישית בגודלה בעולם, אך היא עדיין לא יצאה מן המיתון הארוך שלה והיא מתקשה להתחרות בשוקי העולם עם שכנותיה סין וקוריאה הדרומית. ישראל, הנמנית על המדינות המתקדמות בעולם בחדשנות מדעית וטכנולוגית, יכולה לסייע ליפן להגביר את התחרותיות של מוצריה ולתרום להצלחת המדיניות הכלכלית של ראש הממשלה, הקרויה על שמו אבה-נומיקס. כיום היקף הסחר בין ישראל ויפן הוא רק 1.7 מיליארד דולר בשנה, כרבע מהיקף הסחר של ישראל עם סין וכמחצית מהיקף הסחר עם הודו. הסיבה לפער הזה היא שבסחר הישראלי עם סין ועם הודו קיים גם מרכיב בטחוני שלא היה קיים עד כה בסחר עם יפן. אבל לאחרונה החלה מדיניותה של יפן בנושא הזה להשתנות, בעקבות רצונו של אבה לחזק את כוחה הצבאי של ארצו. אף שאין עדיין קנייה ומכירה ישירות של כלי נשק בין שתי המדינות, היפנים מגלים עניין בהישגי ישראל בלוחמת סייבר, באבטחת מידע ובטכנולוגיות ביטחוניות שונות. הם מוכנים להשקיע בתחומים אלה ולרכוש את מוצריהם. אין זה מקרה שבהצהרות המשותפות, שהתפרסמו בתום הביקור השנה ובתום הביקור אשתקד, הוזכר במפורש שיתוף הפעולה הביטחוני בין שתי המדינות.

בזמן פגישותיו של אבה עם נתניהו, ביקרה אשתו אַקִיָּא, שהיא דמות מרשימה בזכות עצמה, בבית הספר הדו-לשוני בירושלים, לצפות בשמחת הלימוד המשותפת של ילדים יהודים וערבים. בבית הספר הזה היא פגשה, להפתעתה, את הילדה עדן אוטמזגין, בתם של ג'ונקו וניסים אוטמזגין, היו"ר של האגודה הישראלית ללימודי יפן. השתיים שוחחו ביניהן ביפנית ויצאו מבית הספר כשהן אוחזות יד ביד. באותו יום בצהריים אירחה הגב' אבה חמישה יפנולוגים ישראלים לארוחת צהריים במסעדה ירושלמית, לשיחה ביפנית על לימודי יפן בישראל. היא התרשמה מן העניין הגדול ביפן הקיים בישראל והופתעה לגלות ששם המסעדה שבה סעדנו הוא "1868", התאריך שבו החלו יהודי העיר העתיקה לבנות מחוץ לחומות, אך ביפן זאת היתה שנת הרסטורציה של מייג'י.

המשתתפים בארוחת הצהריים במסעדה "1868". בשורה הראשונה מימין לשמאל: פרופ' בן-עמי שילוני, אשת ראש הממשלה הגב' אבה אקיא, מנהלת מוזיאון טיקוטין לאמנות יפנית ד"ר אילנה זינגר. בשורה השניה מימין לשמאל: פרופ' אהוד הררי, ד"ר ניסים אוטמזגין, פרופ' רותם קובר, ואשת השגריר היפני בישראל הגב' מאצוטומי קאורי.

באותו ערב היינו אורחיו של סגן שר החוץ צחי הנגבי בארוחה ממלכתית לכבודו של סגן שר החוץ היפני נְקִיאָמָה יַאסוּהִיְדָה במלון המלך דוד. נְקִיאָמָה יַאסוּהִיְדָה הוא ידיד גדול של ישראל והוא בנו של נְקִיאָמָה מְסָאָקִי, ששימש שנים רבות נשיא ליגת הידידות הפרלמנטרית עם ישראל. בארוחת ערב הזאת ציפתה ליפנים הפתעה נעימה. כאשר הרימו את ראשם לחזות בציורי התקרה היפים של אולם האוכל, התברר להם שאלה הם במקרה ציורים של פרח החרצית, סימלו של הקיסר היפני.

למחרת, ביום שבו הסתיים הביקור בישראל והמשלחת היפנית יצאה לפגוש את ראשי הרשות הפלשתינאית ברמאללה, התפרסם האיום של דעא"ש שהוא ירצח את שני החטופים היפנים שבידיו אם יפן לא תשלם לו כופר של 200 מיליון דולר, הסכום שאבה הבטיח לתרום למלחמה נגד דעא"ש. דבר זה היה הלא אדיר לראש הממשלה אבה ולחברי משלחתו וסגן שר החוץ נקיאמה יצא מיד לעמאן לטפל בפרשה הזאת. ההשתלשלות הטרגית של האירוע הקשה הזה שמה בינתיים קץ לשאיפתו של אבה שיפן תהיה מעורבת יותר בהשכנת שלום וחיזוק היציבות במזרח התיכון, אזור החיוני לאספקת הדלק למשק היפני. ניתן לקוות שההסכמים לשיתוף פעולה בין יפן וישראל, שנחתמו בטוקיו ובירושלים, יביאו להגברת הסחר וההשקעות בין שתי המדינות, למרות ואולי גם בגלל הטלטלה הפוקדת את האזור.

מה היה לנו?

◀ **11/14.1.2015**, הרצאה מאת דני אורבך מאוניברסיטת הרווארד, במסגרת הסמינר המחלקתי של החוג ללימודי אסיה באוניברסיטה העברית ובאוניברסיטת תל אביב: **"מלך מנצ'וריה: צבא גוואנדונג והתנקשות במרשל הזקן"**. ניתן לקרוא על הנושא ב**בלוג** של דני אורבך.

◀ **11-14.1.2015**, סדנת קליגרפיה מסוג "קוקוג'י" בהנחיית המאסטר אוסודה סנסאיי ושלושה מתלמידיו.

סדנת השודו-קוקוג'י השביעית בחוג ללימודי אסיה באוניברסיטה העברית

סדנת השודו-קוקוג'י מתקיימת מזה שבע שנים ברציפות בחסות מרכז פריברג, ומובלת על ידי מאסטר בעל שם עולמי בתחום, סנסיי אוסודה טאיגן. הסנסיי מגיע מדי שנה יחד עם פמלייתו בהתנדבות מלאה, על מנת להנחיל את אומנותו לסטודנטים של החוג ללימודי אסיה באוניברסיטה העברית. בשנים האחרונות, בשל אופייה האמנותי, הצטרפו לסדנה תלמידים מהחוג לתולדות האמנות, תלמידים ואף מרצים של בצלאל וגם אמנים חופשיים העוסקים בתחום.

אוסודה סנסיי מתמחה בסוג מיוחד של קליגרפיה הנקרא שודו-קוקוג'י, אמנות המשלבת את הקליגרפיה-כתיבה בעזרת מכחול ודיו, עם גילוף בעץ וצביעה. הוא נחשב לגדול אמני השודו-קוקוג'י הפעילים בעולם כיום.

הסדנה התקיימה על פני ארבעה ימים, וכללה 33 משתתפים, אשר יצרו יצירות מרשימות ומלאות חן. בעוד שבדרך כלל המאסטר מקיים סדנה פעם אחת בכל מקום בו הוא מבקר, נוצר קשר מיוחד בין הסנסיי ופמלייתו לבין האוניברסיטה שמחזיר אותו לישראל מידי שנה, כדי להעביר בהתנדבות סדנאות שודו-קוקוג'י. הסנסיי התרשם עמוקות מהאנרגטיות והחיות של הסטודנטים הישראלים, ואלו מצידם נקשרו לסנסיי בשל אופיו הנעים, חוש ההומור שלו וסבלנותו הרבה בלימוד הטכניקה המורכבת. אין זה פלא כי סטודנטים רבים שבים מידי שנה במהלך לימודיהם להשתתף בסדנה.

◀ סדרת הרצאות במסגרת סדרת ההרצאות "שלישיפני - מפגשי עומק" בבית ציוני אמריקה, תל אביב:

◀ 13.1.2015, 19:30-21:00 "טכס יהודי במקדש שיטואיסטי?! שינטו ודת עממית ביפן" הרצאת מאת דר' ניסים אוטמזגין, האוניברסיטה העברית בירושלים.

◀ 27.1.2015, 19:30-21:00 "הטעם של המאה ה-21? - אוכל יפני כדיאלוג תרבותי" הרצאת מאת דר' הלנה גרינשפון, האוניברסיטה העברית בירושלים.

◀ 19.1.2015, הרצאה מאת דני אורבך מאוניברסיטת הרווארד, במסגרת "פורום יפן" בחוג ללימודי אסיה באוניברסיטת חיפה: "מיתוס החברה הצייתנית: מהפכנים, מורדים והרפתקנים ביפן המודרנית". http://asia.haifa.ac.il/images/Japan_Forum_19.1.2015.pdf

◀ 23.1.2015, הרצאה מאת דר' אתי גלס גייסיס במוזיאון וילפריד ישראל לאמנות ולידיעת המזרח: "אב טיפוס באדריכלות יפנית - מקדש איסה ווילה קצור" "מקדש איסה הוא בן למעלה מאלף שנה ועם זאת, הוא אינו בן יותר מעשרים שנה. משוררים, אמנים ואדריכלים תרמו לתפיסתו כמודל לאדריכלות יפנית מסורתית המשתלבת בהרמוניה עם הטבע הסובב ואינו מתעמת עמו."

◀ 28.1.2015, הרצאה מאת פרופ' מירון מדזיני במסגרת סדרת ההרצאות "סיפורי מרצים" (Sensei no Monogatari) - פרויקט חדש של "תא ניפון: התא לתרבות יפן" באוניברסיטה העברית.

אירועים קרובים

◀ 1.2.2015, 16:00-18:30 הסדנה המתודולוגית החמישית של IAJS לתלמידי מחקר תתקיים באוניברסיטת חיפה. הסדנה תעסוק בכתיבת הצעת מחקר. יש להירשם מראש במייל: huj.ac.il.yiftach.govreen@mail

◀ 3-12.2.2015, שבוע קולנוע יפני בו יוצגו שישה סרטים מאת שלושת הבמאים המובילים בתעשיית הקולנוע היפנית העכשווית אשר זכו לשבחים בעולם ומתאפיינים בתפישות עולם שונות ומיוחדות. האירוע מאורגן על ידי קרן יפן ושגרירות יפן בישראל בשיתוף עם הסינמטקים של תל-אביב, חיפה, ירושלים ושדרות. מידע נוסף ניתן למצוא בעמוד ה**פייסבוק** של שגרירות יפן בישראל או באתרי הסינמטקים.

◀ **10.2.2015, 19:30-21:00 הרצאת מאת אדר' אריה קוץ** במסגרת סדרת ההרצאות "שלישיפני - מפגשי עומק" בבית ציוני אמריקה, תל אביב:
"מסעה של הפגודה" – מסע תרבותי של אדריכלות דתית מהודו ועד יפן
ההרצאה תיגע בסוגיות עומק של אדריכלות דתית במזרח אסיה ותדון במקורן של הצורות וטיפוסיה הבניה ביחס למקום ולתרבות החומרית והרוחנית.
למידע נוסף: http://www.explorejapan.net/lectures_workshop_h.asp

תזכורת על כנסים קרובים בנושא יפן

◀ **קול קורא להשתתפות בכנס השנתי השלישי של איל"י בנושא:**
Galapagosizing Japan? The Challenges of Participation and the Costs of Isolation

11-13 במאי 2015, אוניברסיטת תל-אביב.
פרטים נוספים על הכנס ניתן למצוא באתר איל"י.
הצעות להרצאות יש להגיש עד ה-10 בפברואר 2015.
ההצעות יכולות להתייחס לנושא מפרספקטיבות ודיסציפלינות שונות.
להגשת הצעות ולקבלת מידע נוסף יש לפנות לגב' שיר שפירא בדוא"ל: con.iajs@gmail.com

פרסומים אקדמיים בנושא יפן

◀ **איל"י שמחים להציג את הגיליון הרביעי של הניוזלטר שלנו!**
תוכלו למצוא בו סקירה של האירועים האקדמיים הקשורים ביפן שהתרחשו בישראל, ראיון עם מר איקזו ג'וג'י (Ikezu Jouji) מ - Japan Foundation, מאמרים בנושא יפן, ספרים חדשים פרי-עטם של חברי האגודה ועוד. מטרת הניוזלטר היא להגביר את הנראות הבינלאומית של הלימוד של יפן בישראל. ניתן לעיין ב**ניוזלטר** באתר איל"י.

כתבות בנושא יפן

◀ **כתבה מאת פרופ' אהוד הררי: "פרשנות || ההוצאה להורג של דאעש: ביפן מאשימים דווקא את השבויים"** (הארץ)
"במדינה נשמעת ביקורת נוקבת על השבויים, שסיבכו את עצמם בידועין ואת יפן בעקיפין בביצה הג'יהאדיסטית. על אף האירוניה שבכינוי "מתווך הוגן", מי שיכול לגזור קופון בפרשה הוא ארדואן"
<http://www.haaretz.co.il/news/world/middle-east/.premium-1.2547661>

◀ **כתבה מאת דר' ניסים אוטמזגין: "אנו מעצמה. גם היפנים רוצים להפסיק להתנצל"** (ידיעות אחרונות)
"לאחר שישה עשורים של ניסיון דמוקרטי יציב, עיתונות חופשית וחברה אזרחית פעילה - בניגוד למרבית שכנותיה באסיה - רוצה יפן לקחת חלק גדול יותר בפוליטיקה הבינ"ל. הקואליציה החדשה בראשות שינזו אבה תביא אותה לשם?"
<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4608944,00.html>

◀ **רשמיה של גב' רחל ראוס**, תלמידת החוג ללימודי אסיה באוניברסיטה העברית, מטילה ביפן במסגרת מלגת אטוהו: <http://asia.huji.ac.il/article/2193>

בין מקדשים למבחנים - חיי כסטודנטית בקיוטו

שיר דוד, האוניברסיטה העברית / אוניברסיטת דושישה

אז איך שם?

זו השאלה שתמיד עולה כשאני משוחחת עם חברים מהארץ ממיקומי הנוכחי על הגלובוס-קיוטו, יפן. זוהי שאלה פשוטה לכאורה, ולכן, כדי להימנע מלכתוב מגילה בתגובה, אני תמיד משיבה בתשובה שגם היא פשוטה לכאורה- "כיף". אך המילה הזו טומנת בתוכה עולם ומלואו ועוד קצת. בכתבה זו אנסה לשתוח בפניכם לפחות קצת משלל החוויות שניקרו לדרכי מאז שהתחלתי לגור כאן בקיוטו, לפני חמישה חודשים.

הגעתי לקיוטו לאחר שזכיתי במלגה נדיבה עקב הצטיינותי בלימודים בחוג ללימודי אסיה שבאוניברסיטה העברית. מבחינתי זו הייתה הזדמנות של פעם בחיים לגור, ללמוד, ולטייל במדינה שתרבותה ושפתה ריתקו אותי מאז גיל צעיר. לכן, שעות ספורות מהרגע שבו התמקמתי בדירתי החדשה במערב העיר, כבר עליתי על אוטובוס בדרכי למקדש הראשון מיני רבים שבו אבקר- קיו-מיזו-דרה, מקדש עץ מרשים הנתמך על ידי קורות עץ ומשקיף על העיר.

מקדש קיו-מיזו-דרה

בעודי משקיפה על העיר הגדולה שלמרגלות ההר, הבנתי שבשבועיים הקצרים שנותרו לי לפני תחילת הלימודים לא יהיה באפשרותי לראות את הכול, אז בחרתי בקפידה כמה מקומות שנראו לי יפים במיוחד. ביניהם היה מקדש צ'יאון-אין הצנוע על גינת הזן עוצרת הנשימה שבו, וטירת ניג'ו, שהיוותה משב רוח רענן לאחר שמרבית המקומות בהם ביקרתי היו מקדשים.

מימין: גינת הזן בצ'יאון-אין;
ושער בטירת ניג'ו

אבל כמובן שלמגורים שלי בקיוטו הייתה מטרה נוספת מלבד שיטוטים תיירותיים- לימודיים האקדמיים באוניברסיטת דושישה, הממוקמת במרכז קיוטו. האוניברסיטה מהווה בעצמה אטרקציה תיירותית עקב המבנים ההיסטוריים שבה, שחמישה מהם הוכרזו כנכסים מהותיים של התרבות היפנית. כבר ביום הראשון להגעתי נתקלתי ביפנים המצטלמים בהתלהבות ברחבי הקמפוס לרקע המבנים המרשימים.

הלימודים באוניברסיטה יפנית הוכיחו את עצמם כנוקשים יותר מכל מה שהכרתי בישראל. מאחר ואוניברסיטת דושישה היא אוניברסיטה פרטית, והתוכנית שאליה נרשמתי תובענית במיוחד, מצאתי את עצמי בקרב יומיומי מתיש נגד הררים של שיעורי בית ולימודים לבחנים שהתרחשו כמעט מידי יום. הלימודים הועברו ביפנית בלבד, ומערכי השיעורים היו מהודקים ומסודרים כך שמבנים דקדוקיים וטקסטים ביפנית חלפו מול עיני במהירות שלא תבייש את רכבת הקליע.

אך מבחינת כמה מתלמידי התוכנית, הנושא הכאוב ביותר היה נוכחות החובה. בתוכנית בה אני משתתפת, הנוכחות בכל השיעורים היא חובה ואי-הגעה ליותר מאחוז מסוים מהם גוררת ציון נכשל. לי אישית זה לא הפריע במיוחד, עד היום בו קמתי בבוקר ומצאתי את עצמי חולה למדי. הוצאתי את עצמי בכוח מהפוטון והלכתי לרופא על מנת להיבדק. למרות שאובחנתי כלוקה בדלקת בדרכי הנשימה לא מצאה הרופאה לנכון לתת לי ימי מחלה, דבר שאילץ אותי ללכת ללימודים חלשה ומשתעלת. הבנתי שביפן לימודים ועבודה הם קודש, ואין שום תירוץ כדי לפספס אותם, אפילו במקרים קיצוניים במיוחד. כמשל לכך סיפרה לנו אחת המרצות באוניברסיטה על מה שקרה לה כשהיא עצמה הייתה סטודנטית. ב-1995 התרחשה רעידת אדמה חמורה בקובה, מקום מגוריה, בעיצומה של תקופת המבחנים באוניברסיטאות. סטודנטים רבים לא הצליחו להגיע להיבחן באותם הימים עקב עצירת התחבורה הציבורית ושאר נזקים שנגרמו בעקבות הרעידה. למרות כל זאת, בחלק מהאוניברסיטאות לא אפשרו לסטודנטים לקחת את המבחנים במועד אחר. רבים מהם, ביניהם המרצה שלי, נאלצו לחזור על סמסטר. לפי צורת החשיבה הזו, דלקת ריאות קטנה לא אמורה לעצור בעדי מלהגיע ללימודים.

אוניברסיטת דושישה

עוד קושי הסתגלות משעשע התגלם לא בלימודי האקדמיים אלא דווקא בנושא הורדת הזבל. מסתבר שפעולה פשוטה ובסיסית זו הופכת ביפן למסובכת ולעיתים מתסכלת. את כל האשפה יש להפריד בקפידה בתוך שקיות מיוחדות שעליהם סמל העיר. בשקית צהובה עם כיתוב סגול זורקים את האשפה הבעירה, בשקית שקופה עם כיתוב ירוק את הפחיות ואת הבקבוקים, ובאותה השקית רק בנפרד (?) יש להשליך את אריזות הפלסטיק. את כל אחד מסוגי הזבל הללו יש להשליך ביום שונה בשבוע ובמקום מיוחד המוקצה לכך ברחוב. מלבד הכללים הכלליים הללו יש גם חוקים ספציפיים לשלל חפצים אחרים. לדוגמא, חפצי מתכת קטנים יש להשליך בשקית שקופה ביום מסוים בחודש, ובשביל לפנות רהיטים מעל גודל מסוים צריך לקרוא לחברה מיוחדת שתאסוף אותם (וכמובן לשלם הון תועפות). וכך קרה שנתקעתי למשך יותר משבועיים עם שקית זבל שפשוט לא הצלחתי לזרוק. מדובר היה בשקית שקופה עם כיתוב ירוק שלתוכה זרקתי אריזות מפלסטיק, והנחתי לאחר כבוד במקום המיועד לכך בקצה הרחוב. כשחזרתי למקום למחרת מצאתי שהשקית עדיין נמצאת שם, מיותרת ורטובה לאחר רדת הגשם בערב הקודם. שיערתי שפשוט לא הפרדתי את האשפה נכון אז ניסיתי להוציא מהשקית דברים שלא הייתי בטוחה שנופלים תחת הקטגוריה של פלסטיק, ובשבוע לאחר מכן ניסיתי באותו היום שוב. אך אוי לבושה, מצאתי את השקית למחרת באותו המקום, היחידה מבין כל חברותיה שנותרה מאחור. רק לאחר בדיקה מדוקדקת של הכלליים המוניציפליים נמצא המקור לטעות. מסתבר שהורדתי את הזבל ביום רביעי- היום הלא נכון. בעוד את בקבוקי הפלסטיק משליכים ביום רביעי, את אריזות הפלסטיק (שהרי הם משהו שונה לגמרי) צריך להוציא ביום שישי.

אבל לאחר שהתגברתי על קשיי ההסתגלות הפעוטים הללו, התחלתי ליהנות מהמגורים בקיוטו ואפילו מהלימודים. בנוסף לחברים רבים שהכרתי דרך התוכנית, שהגיעו משלל מדינות, הצלחתי להתחבר גם עם כמה יפנים מקסימים. מלבד שיטוטים משותפים בשלל האטרקציות שיש לקיוטו להציע, כשהעומס בלימודים מאפשר זאת אנחנו נוסעים גם אל מחוץ לעיר כדי לבקר במקדשים ושאר אתרים מעניינים. ועכשיו, לאחר תקופת מבחנים לא קלה, משתרעת לפני חופשה של כמעט חודשיים שבכוונתי לנצל היטב בטיולים ברחבי יפן. למרות הקשיים, אין ספק שהחיים שלי ביפן מעניינים ומרגשים, ואני מצפה בקוצר רוח לראות מה ליפן יש להציע לי בהמשך.

שלכת בקיוטו

פתגם החודש:

覆水盆に返らず
(Fukusui bon ni kaerazu)
לא בוכים על חלב שנשפך